

אכילה ושתייה עם גוים

וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב: (במדבר כה, א)

(סנהדרין קו, א) "הנני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך", עמך - לעם הזה מיבעי ליה, אמר רבי אבא בר כהנא כאדם שמקלל את עצמו ותולה קללתו באחרים. אמר להם אלקיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאווים לכלי פשתן, בוא ואשיאך עצה עשה להן קלעים והושיב בהן זונות זקינה מבחוג וילדה מבפנים וימכרו להן כלי פשתן... ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמחין ויוצאין לטייל בשוק אומרת לו הזקינה אי אתה מבקש כלי פשתן, זקינה אומרת לו בשוה וילדה אומרת לו בפחות שתיים ושלוש פעמים... שב ברור לעצמך וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה, ועדיין לא נאסר (יין של עמוני ולא) יין של נכרים, אמרה לו רצונך שתשתה כוס של יין כיון ששתה בער בו, אמר לה השמיעי לי, הוציאה יראתה מתוך חיקה אמרה לו עבוד לזה, אמר לה הלא יהודי אני, אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיעור וכו'.

שכר של נכרי

(ע"ז לא, ב) אתמר מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים רמי בר חמא אמר רבי יצחק משום חתנות.

למה הקילו בשכר

וכתב הרשב"א (תורת הבית ה, א) שהרחקה יתירה נהגו בשכר משום חתנות, ולפיכך אינו אוסר אלא בשתייה כשלקות שלהן, וקל טפי משלקות ופת שלהן, דהנהו אסורין אפילו בביתו של ישראל, ושכר אינו אסור אלא דוקא בביתו ממש של עו"ג הא לביתו של ישראל מותר. ולא עוד אפילו הוציאוהו לו לפתח חנותו של עו"ג שמוכר שם את השכר מותר. דגרסינן בפרק אין מעמידין איתמר מפני מה אמרו שכר עו"ג אסור רמי בר אבא אמר ר' יצחק משום חתנות, רב פפא מפקין ליה לבבא דחנותא ושתי, רב אחא מדיפתי מייתו ליה לביתיה ושתי, ותרוייהו משום חתנות סבירא להו, אלא מר עביד הרחקה טובא טפי.

ומכל מקום קיל טפי משאר דברים שגזרו עליהן משום חתנות כפת ושלקות, דהנהו אסירו אפילו מייתו ליה לישראל לתוך ביתו, והטעם דלא שייך ביה חתנות כולי האי דלא מזמני עליה, וליכא קרובי דעתא כולי האי, ובית דין נמי לא גזרו עליו אלא ישראל קדושים אמרו שינהגו בו איסור בבתייהם של עו"ג להרחקה יתירתא מבנותיהן. והיינו דאמרין מפני מה אמרו שכר של עו"ג אסור, ולא אמרו מפני מה גזרו על שכר העו"ג.

הב"י מביא עוד טעם בשם הרא"ש (סי' טו) למה לא החמירו בו כל כך כמו על הפת, והוא כי על הפת יחיה האדם ובעי הרחקה טפי. והר"ן (יא, א ד"ה מפני) נתן עוד טעם מפני שהפת מעשה נשים, אלים חתנות דידיה טפי.

נפסק בשו"ע (יו"ד קיד, א) כל שכר של כותים, אחד שכר של תמרים או של תאנים או של

שעורים או של תבואה או של דבש, אסור משום חתנות. ואינו אסור אלא במקום מכירתו, אבל אם הביא השכר לביתו ושותהו שם, מותר, שעיקר הגזרה שמא יסעוד אצלו. ולא אסרו אלא כשקובע עצמו לשתות כדרך שאדם קובע בשתייה, אבל אם נכנס בבית העובד כוכבים ושתה דרך עראי באקראי, מותר. וכתב הרמ"א שיש מתירין בשכר של דבש ותבואה, וכן נוהגין להקל במדינות אלו.

שאר משקים

ע"י בפר"ח שהמחבר הולך בשיטת הרא"ש (ע"ז פ"ב סי' טו) דכשאסרו השכר אסרו גם הדבש, אלא שבבבל היה מצוי השכר יותר. ולפי"ז אע"ג שלא הוזכר בש"ס אלא שכר, לאו דוקא אלא הוא הדין לשאר משקין כגון יין תפוחים ויין רמונים וכיוצא. אבל הסמ"ג (לאוין קמח נד, ד) וספר התרומה (סוף סימן קנז) סבורין דלא מיתסר אלא שכר, אבל דבש ושאר משקין מותר, משום דליכא קירוב כל כך כמו השכר. ממשיך הפר"ח שכן דעת הרמב"ם שכתב (מאכ"א יז, י - יא) וז"ל, ואין שותין שכר שלהם שעושין מן התמרים ומן התאנים וכיוצא בהם כו', יין תפוחים ויין רמונים וכיוצא בהם מותר לשתותן בכל מקום, פירוש אפילו בביתו של גוי, דבר שאינו מצוי לא גזרו עליו ע"כ. וכתב בכס"מ שלמד כן מדלא הזכירו איסור של משקין של כותים אלא שכר בלבד, והטעם חדא שאין בהם קירוב דעת כל כך, ועוד שבזמן התלמוד עיקר השתיה היה השכר, ולפיכך לא גזרו אלא עליו ולא על שאר משקין.

האם מותר לשתות יי"ש בבית מרזח

ע"י בערוה"ש שמביא מש"כ הרמ"א דיש מתירין בשכר של תבואה ומשקה של דבש, וכן נוהגין להקל במדינות אלו, דבאמת לדיעה ראשונה יש עכ"פ איזה איסור בכל המיני משקים לשתות בכנופיה, ולא נשמע מעולם שנזהרים בזה. ולזה יש מהקדמונים שאמרו דרק בשכר תמרים היתה הגזרה ולא בשכר של תבואה ולא במשקה של דבש הנקרא מע"ד. ולכן גם אצלנו **שמשקה יי"ש היא עיקר המשקה מ"מ אין שום זהירות בה**. וטעמו של דבר כתב המרדכי בשם ראבי"ה בשם ר"ת דבשכר שלנו אין כל כך קירוב דעת ע"ש, דשכר תמרים היא משקה חשובה ולא כן שכר שלנו. ולפי"ז ק"ו ליי"ש שהיא משקה פשוטה מאד, וכן מי דבש אין בזה קירוב דעת כל כך.

ממשיך הערוה"ש והגם שיש משקים יקרות מאד כמו רא"ם ופארטע"ר וקאניא"ק דבאלו ודאי יש קירוב דעת, מ"מ הם משקים שאינם מצוים מפני היוקר, והוה כיון תפוחים ויין רמונים שלא גזרו עליהם מפני יוקר מציאותם, וכמ"ש הרמב"ם והטור והשו"ע (ס"ג), ולכן בכל אלו לא שייך להכשל במסיבות שלהם, אלו מפני פחיתותן ואלו מפני ריחוק מציאותם.

יי"ש שלנו

ולפי"ז בזה"ז שיי"ש שלנו אינו משקה "פשוט" כלל, ובוודאי יש גם הענין של קירוב הדעת בשתיית יי"ש ביחד, וגם מצוי מאוד, ובוודאי יש חשש של חתנות וכדומה, היה מן הראוי לאסור. אלא די"ל שלמעשה לא אסרו אלא "שכר", ויי"ש לא מקרי שכר, אע"ג שלפי הטעם היה ראוי לאסור. [ומש"כ בספר "חלקת בנימין" שאולי יש ליי"ש שם "שכר" משום דהוי משקה הנוצר מדגן, אינו נראה לי כלל]. אבל מזה שהערה"ש התיר יי"ש רק משום דהוי משקה פשוט, ו"רם"

ו"קניאק" רק משום שהם יקרים ולא שכיחי, משמע שבאמת היה שייך לאסור אע"פ שלא נכלל בגזירת חז"ל, וצ"ע.

שו"מ בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' מג) שכתב כדברינו, וז"ל ולענ"ד דאין להקל בהם למעשה, חדא דבזה"ז שכיחי טובא ואינם ביוקר כלל, ועוד ידוע דיש בהם חשש תערובת דין נסך וחלילה לשתות מהם.

וע"ע בדרכי תשובה שהביא דברי הפרי תואר שכתב שהמים השרופים שהם זיעת הצמוקים נראה דמותר, דהגם דשכיח בהסיבה ישתו ב' כוסות קטנים ביותר, וכל השותה יותר "אינו מן היישוב", ודעת שוטים לא חשיבא דעת. משמע שבלא"ה היה אסור אע"פ שלא מקרי "שכר" ואינו נכלל בגזירת חז"ל. ומש"כ שלא שותים יותר במ' כוסות קטנים ביותר, לדאבוננו היום יש הרבה ששותים הרבה יותר מב' כוסיות. ומש"כ ש"דעת שוטים" לא חשיבא דעת, יש לדון אם נוצר מצב ל"ע שרגילים לשתות הרבה, האם עדיין נחשב לדעת שוטים, וצע"ג. ועי' לקמן שהאגר"מ התיר י"ש.

בירה

ויש להסתפק מה הדין בבירה שלנו, שהרי הרמ"א החמיר רק בשכר תמרים, ושכר שלנו עשוי משעורים, אבל יש בירות שהם חשובים א"כ אולי דינם כשכר תמרים בזמן חז"ל.

פוחזים ורקים

ועי' בדרכי תשובה (ס"ק ב) בשם קונטרס הסמ"ע שמתקנות הארצות מגאוני הדור ההיא, שגזרו ששום אדם לא יקבע עצמו בבתי משתאות של גוים, והקובע עצמו לשתות שם הוא בכלל הריקים והפוחזים, ולא יקרא בשם רב וחבר, ולא יהיה לו שום מינוי בקהלה.

שתיית קפה בבית קפה

כתב בפתחי תשובה בשם הבה"ט של המהרי"ט דמי שהיה מיקל בשכר ה"ה דמותר לשתות קאווי"י (קפה), והוא מדברי הפר"ח (סק"ו). ועיין בשו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' ס"ב) שחלק עליו דאף בשכר לא היה עיקר הטעם משום דהתבואה בטילה, אלא עיקר הטעם היה דשכר שלהם לא היה עולה על שולחן מלכים, או כמ"ש הב"ח דלא שייך ביה חתנות כולי האי, דלא מזמני עלייהו וליכא קריבא דעתא כולי האי, אבל בקאווי"י עינינו רואות שעולה על שולחן מלכים, ומזמני עלייהו, לכן ראוי לבעל נפש שלא לשתות קאווי"י או טיי"א (תה) מעובד כוכבים. ועיין בשאילת יעב"ץ (ח"ב סי' קמ"ב - ג) מזה.

לפי הטעם הזה אין האיסור כמו שכר תמרים, ורק בביתו של הנכרי, אלא שאסור מטעם בישול עכו"ם, ולא משנה איפה הוא שותה הקפה, שהרי כתב שקפה "עולה על שולחן מלכים, וזה הקרטריה לאסור בישלו עכו"ם. ולפי"ז היה אסור לקנות קפה בכל מיני בתי קפה, או מקומות שמוכרים קפה, כמו "סטארבקס" ו"דונכין דונטס" וכדומה.

ועי' בברכ"י (או"ח שכה, ב) שהקאווי"י שעושה העכו"ם בשבת אסור, הואיל ויש רגילות בדבר. ובחול נמי אסור משום חתנות, וכל הפורש ממנו בחול כאילו פורש ממות לחיים. והפורש ממנו בשבת יזכה לעולם שכלו שבת.

הברכ"י ציין לדברי הערך לחם (יו"ד שם) שיש להחמיר בקאו"י שעושים במצרים שלא לשתותו במקום מכירתו, משום חתנות. ובזולת זה יש לאסור הישיבה שם משום מושב לצים. משמע שהוא מדמה קפה לשכר תמרים, ולא מטעם בישול עכו"ם.

ובספר חכמת אדם (שער איסור והיתר כלל סו, יד) כתב שכר של עכו"ם בין של תבואה בין של תאנים או של דבש שקורין מעד, אע"ג דאין בזה איסור משום בישולי עכו"ם, ואפילו בישל תבואה, שהרי אין כאן אלא המים ולא התבואה, והא ראייה שמברכין עליו שהכל ולא בורא מיני מזונות, אפ"ה אסרו חכמים משום חתנות. ואמנם לא אסרו בזה אלא במקום מכירתו וכשקובע עצמו לשתות בבית העכו"ם, אבל אם הביא השכר לביתו או שנכנס לבית העכו"ם לשתות משום צמא, או שלן בבית העכו"ם מותר לשתות, בין לשלוח לקנות במקום אחר ובין ששותה משל האכסניא מותר. ואף שבזמן הזה נוהגים להקל לשתות שכר של תבואה בבית העכו"ם ואין למחות בידם כי יש מקילין, אבל ראוי לכל בעל נפש להרחיק מזה.

וכל זה בשכר שמצוי, אבל יין תפוחים ושאר פירות מותר דדבר שאינו מצוי לא גזרינן, וכן קאו"י ושקלאדע מותר לשתות בבית העכו"ם.

אך בעוונותינו הרבים בזמן הזה כמה קלקולים באים מזה, ובפרט לשתות קאו"י עם חלב שהוא איסור גמור, מלבד שעל ידי זה חס ושלום באו לידי זנות כידוע, על כן כל אשר בו ריח תורה ירחיק מזה מלהכנס לבתיהם לשתות איזה משקה שיהיה.

היתר לשתות קפה של נכרים

בסו"ד ציין הפתחי תשובה לדברי השאילת יעב"ץ (ח"ב סי' קמ"ב), ועי"ש שדן בזה באריכות וכתב ליישב המנהג, שסמכו על מה שקמה אינו עשוי ללפת בו את הפת או פרפרת. היינו שהרי לשון הגמ' בקשר לאיסור בישול עכו"ם הוא, שעולה על שלחן מלכים "ללפת בהם את הפת", וקפה אע"פ שעולה על שלחן מלכים אינו בא ללפת את הפת. וע"ע בפרי חדש שג"כ מתיר מהאי טעמא. ובספר שערים מצוינים בהלכה (סי' לח, י) הביא שגם החת"ס התיר. עוד כתב הפר"ח טעם להתיר קפה, דכי היכי דבטל הפרי לגבי המים לענין ברכה, דהא לא מברכין עליהו אלא שהכל, הכי נמי בטל לענין איסור בישול. וכן מבואר בחכמת אדם הנ"ל.

עשיית "פארלע מיטינג" בבית גוי

בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סי' קיז) נשאל האם מותר לעשות "פארלע מיטינג" בבית נכרים. והשיב שאף לצורך מצוה אסור, והטעם שיש איסור לעשות "משתאות" בבית נכרים, אף לאכול שם דברים המותרין ולשתות שכר וי"ש ומשקין המותרין. שהרי אסרו בשביל זה לשתות שכר בביתו של נכרי אף בלא עשיית משתה כשהוא שתיית קבע, מגזירה דחתנות שלא ירגיל לעשות משתאות אצל עכו"ם ויתן עיניו בבתו כדפרש"י, ואיפסק כן בשו"ע (הנ"ל). ואפילו להמקילין בשכר של דבש ותבואה שהביא הרמ"א, וה"ה ביי"ש, שהוא מטעם שלדידהו מה שלא היה מצוי בימי הגמ' ולא נגזר אז, כהא דין תפוחים ויין רמונים לא אסרינן אף כשנעשו מצויין, שלכן גם שכר דבש ותבואה וי"ש שלא היה מצוי אז מותרין אף עתה שהם מצויין. מ"מ הוא רק הגזירה שבשביל עשיית המשתאות לא אסרו, אבל המשתאות גם לדידהו אסור. וכיון שהוא דבר איסור לא שייך להתיר אפילו לצורך מצוה.

ולא דמי זה לאם הנכרי עצמו עושה משתה לאיזה שמחה שלו ומזמין איזו יהודי, שאם לא יכול לאישתמוטי רשאי לילך, וגם לשתות משקין המותרין שהוא משום איבה, (עי' בזה לקמן), והשתיה נחשב ממילא עראי, אבל הפארלע מיטינג הרי עושין בכוונה היהודים בבית הנכרי שזה אין להתיר.

השתתפות בשמחה של גוי

(ע"ז ח, א) תניא רבי ישמעאל אומר ישראל שבחוצה לארץ עובדי עבודה כוכבים בטהרה הן, כיצד עובד כוכבים שעשה משתה לבנו וזימן כל היהודים שבעירו אף על פי שאוכלין משלהן ושותין משלהן ושמש שלהן עומד לפניהם, מעלה עליהם הכתוב כאילו אכלו מזבחי מתים שנאמר וקרא לך ואכלת מזבח. ואימא עד דאכיל, אמר רבא אם כן נימא קרא ואכלת מזבח מאי וקרא לך משעת קריאה.

דאורייתא או דרבנן

וכתב הריטב"א דהכי קאמר רחמנא משעת הקריאה מעלה אני עליך כאילו אכלת מזבח מממש, וכן הלכה. ואפילו בזמן הזה אסור, **ולא חיישינן לאיבה כיון דאיסורא דאורייתא היא וכאילו אוכל תקרובת ע"ז**. ומיהו הני מילי כשהולך לבית הנכרי לאכול ולשתות שם, אבל אם שולח לו הנכרי דורון אין כאן איסורא דאורייתא אלא איסורא דרבנן כעין משנתינו משום דאזיל ומודה לע"ז, ובזמן הזה מותר.

גם ברמב"ם (ע"ז ט, טו) מבואר שהאיסור אינו משום "חתנות" אלא משום לתא דע"ז. וז"ל עובד כוכבים שעשה לבנו או לבתו משתה אסור ליהנות מסעודתו, ואפילו לאכול ולשתות הישראל משלו שם אסור הואיל ובמסיבת עובדי כוכבים אכלו ... וכל ההרחקה הזאת מפני עבודה של כוכבים הוא שנאמר "וקרא לך ואכלת מזבח ולקחת מבנותיו לבניך וזנו וגו'".

וכך נפסק בשו"ע (יו"ד קנב, א) עובד כוכבים העושה משתה לחופת בנו או בתו, אסור לישראל לאכול שם אפילו אוכל משלו ושמש שלו עומד עליו ומשמש. ומאימתי אסור, משיתחיל להכין צרכי הסעודה, ולאחר ימי המשתה, ל' יום. ואם אומר שמזמינו בשביל החופה, אסור עד י"ב חודש, ולאחר י"ב חודש מותר, אלא אם כן הוא אדם חשוב.

סעודת רשות

כתב הלבוש (שם) שסתם קריאה משמע כשיקרא אותו לסעודת משתה של שמחה, כגון חתנות בנו ובתו, אבל שאר סעודות של דרכי שלום מותר. יוצא מדבריו קולא וחומרא, קולא שסעודת רשות מותר, וחומרא שגם שאר שמחות אסור.

איבה

הפוסקים דנו האם יש להתיר ללכת לחתונה של גוי היכא שיש חשש של איבה. הט"ז מביא שהדרישה הסתפק אי יש בכאן היתר משום איבה, כמו בסי' קמ"ח שאמרו ישמח עמהם מפני שהוא כמחניף להם. והכי איתא התם (יו"ד קמח, יב) י"א שאין כל דברים אלו אמורים אלא באותו זמן, אבל בזמן הזה אינם בקיאים בטיב אלילים לפיכך מותר לשאת ולתת עמהם ביום

חגם ולהלוות להם וכל שאר דברים. וכתב הרמ"א ואפילו נותנים המעות לכהנים, אין עושין מהם תקרובת או נוי עבודת כוכבים, אלא הכהנים אוכלים ושותים בו. ועוד דאית בזה משום איבה אם נפרוש עצמנו מהם ביום חגם, ואנו שרויים ביניהם וצריכים לשאת ולתת עמהם כל השנה. **ולכן אם נכנס לעיר ומצאם שמחים ביום חגם, ישמח עמהם משום איבה דהוי כמחניף להם.** ומ"מ בעל נפש ירחיק מלשמוח עמהם אם יוכל לעשות שלא יהיה לו איבה בדבר.

ותמה הט"ז "על גברא רבא דכוותיה" יסתפק בזה, שהרי זה מפורש בפסוק שלמדוהו מקרא "וקרא לך ואכלת מזבחו", ומפורש בראש אותו פסוק "פן תכרות ברית ליושב הארץ וזנו אחרי בנותיהן", הרי שהתורה צותה שיהיה לנו איבה עמהם משום הרחקת בנותיהם, והיאך נתיר משום איבה. ולא מצינו היתר משום איבה אלא היכא שהמצוה משום דבר אחר, כגון לעיל (סימן קמ"ח) שמשום איסור אליל הוא שראוי להרחיק באיזה דברים, והתירו בקצת דברים משום איבה עמהם, משא"כ כאן שעיקר המצוה של איסור אכילה גופה הוא משום שלא יהיה לנו עמהם אהבה, והיאך נבטל זה גופיה משום איבה.

וכן אפילו באיסורי דרבנן, כגון שלא לאכול בישולי עובדי כוכבים, שהענין הוא שלא יהיה לנו קירוב עמהם משום בנותיהם, פשיטא שאין שום היתר משום איבה.

ועי' בנקודות הכסף שקושיית הט"ז לא קשה מידי, דהמעין בש"ס (ע"ז ח, ב) יראה דטעם האיסור הוא משום דאזיל ומודה, ובאזיל ומודה שרינן משום איבה, **וקרא אסמכתא בעלמא הוא.** תדע, דודאי לא מחייבין מלקות אם אוכל במשתה עובד כוכבים. והיינו דקתני בברייתא (שם ח, א) ישראל שבחוצה לארץ עובדי עבודת אלילים בטהרה הם כו', משמע דאיסורא הוא משום עבודת אלילים, והיינו דאזיל ומודה. כבר הזכרנו דברי הריטב"א שיש כאן איסור דאורייתא, ולכן אין היתר מחמת איבה, וזה כדברי הט"ז ודלא כהש"ך.

בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סי' קיח) דן בכל הסוגיא, ומסיק שיש לנהוג כהט"ז שלא לאכול כלל ולא ליחוש משום איבה. ואם אפשר שלא לילך כלל יותר טוב, ובפרט שמי שאינו אוכל יש לו תרוצים הרבה שאינו יכול לאכול אם רוצה בתירוצים שלא לגרום איבה, ואם העכו"ם מבין שהישראל צריך מאכלים כשרים יבין ג"כ מה שאינו אוכל כלל.

ולילך ולאכול במסיבות של גוים ולשמוח עמהם ברצונו הטוב ודאי אסור, "אל תשמח גיל כעמים" כתיב.

"מסיבות משרד"

עוד העיר שם כי רע המעשה אשר עושים סעודות בבתי חרושת, או כיוצא בזה במשרדיהם, ביום חגותיהם וכיוצא בזה "טורקי", ושותים משקאות ומשתתפים שם יהודים ועכו"ם, **ואין לך גרם גדול לחתנות מזה,** בפרט קודם יום אידם שעושים סעודות "פארטי" (בלע"ז), ואין לישראל להשתתף בשמחות אלו כלל וכלל לא, והרבה חללים הפילה במדינה זו. והשומע ינעם ותבא עליו ברכת טוב, ויזכה לחתנים לומדי תורה מובדלים מהם, ובנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות לשמה.

רוב יהודים

הפר"ח (יו"ד סי' קיד) מביא מש"כ הרמב"ם (מאכ"א יז, י) שלא ישתה אדם במסיבה של עכו"ם אע"פ שהוא יין מבושל שאינו נאסר, או שהיה שותה מכליו לבדו, ואם היה רוב המסיבה ישראל מותר. וכתב הב"י (סי' קיב) שהרמב"ם למד כן מדאמרינן בפרק אין מעמידין (ע"ז ל, א) דשמואל ואבלט הוו יתבי אייתו לקמייהו חמרא מבשלא משכיה לידיה, אמר ליה שמואל הרי אמרו יין מבושל אין בו משום יין נסך, ואי ליכא צד היתר לשתותו במסיבת הגוי היכי הוה שתי שמואל. מוסיף הפר"ח שכן בפ"ק דע"ז (ח, ב) מבואר שמותר לילך לסעוד בבית העכו"ם אי לית ליה הילולא, ורב יצחק בריה דרב משרשיא איקלע לבי ההוא גוי שזימנו לסעוד אצלו כדאיתא התם. וכן בפרק ב' דביצה (כא, ב) איתא דמזמנין את הגוי בשבת, ואע"פ שיש לדחות דמירי שהגוי מיסב לבדו והישראל לבדו, מכל מקום פשטן של דברים משמע שמותר להיסב עם הגוי בשלחן אחד זולתי אם רוב המסיבה גוים כמו שכתב הרמב"ם.